

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 145. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 június 28.

Visszavertük az oroszokat.

Orosz hadszíntér. Budapest, június 27. (Hivatalos.) Jakobélynál Kutytól északra és Novo-Potajavlól nyugatra orosz támadásokat vertünk vissza. Az ellenség mindenütt súlyos veszteségeket szenvedett. Sokulnál a németek támadása halad.

Az olasz dicsekvések szemenszedett hazugságok.

Olasz hadszíntér. Budapest, június 27. (Hivatalos.) A Brenta és Etsch közti támadási területen arcvonalunk megrövidítését tegnap befejeztük. Mindazon olasz részről ez alkalommal terjesztett híresztelések, mintha az ellenség hódításokra vagy egyéb sikerekre tett volna szert, mint az alább katonai okokból csak ma nyilvánosságra bocsátható előadásból kitűnik, teljesen valótlanok.

A június 25-ére virradó éjjel kezdtük meg azon első vonalnak már egy hét óta előkészített részbeni kiürítését, amely vonalat támadásunkkal nyertünk meg, amelynek fekvése azonban a terepviszonyok következtében kedvezőtlen. A következő délelőtt az ellenség folytatta a csapatainktól elhagyott hadállásaink elleni tüzelést, csak ma délelőtt kezdtek az olasz osztagok egyes arcvonalrészekben az Astach- és a Sugana-völgyek közt habozva és tétovázva előnyomulni. Az Etsch- és Astach-völgyek között az előbb említett tüzelés a rég elhagyott állások ellen egész napon, a következő éjszakán át, sőt helyenként még tegnap reggel is tartott. Mindkét napon az egész arcvonalon nem volt harc. Csapataink sem foglyokat, sem lövegeket, sem gépfegyvereket vagy egyéb hadiszert nem vesztek. Az olaszok most kezdik új hadállásainkat megközelíteni. Csak ma reggel támadták meg a Monte-Testót, ahol azonban súlyos veszteségek közt utasítottak vissza. A Posina-völgyben tüzésünk tüzelése több zászlóaljukat menekülésre kényszerítette. A tengermelléki arcvonalon az ellenségnek a Krn és a Mrzli-Vrh elleni támadásai megheiusultak.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, június 27. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Lucknál lesz a döntés.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) A Daily Telegraf jelenti, hogy Lucktól nyugatra nagy események várhatók, mert ott mind hevesebb a csata.

A franciák Touville és Tavannes közt támadnak.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Thiaumonttól délre az utolsó védőműveket ostromoljuk, Touville és Tavannes között a németek heves ágyútűzben állanak napok óta heves tűzben állanak kiépített tábor helyeikben. Touville erődöt már rommá lötték.

Eredménytelenek a francia támadások.

Berlin, június 27. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az angol harcvezetésén és a francia arcvonal északi szárnyán több ízben került járőrharcokra a sor. Számos gáz és füstfelhő szállott át hozzánk, ezek a német csapatokban nem tettek kárt, sőt részben az ellenség árkaiba csaptak vissza.

Az ellenség különösen hevesen tüzelt a Somme mindkét oldalán levő állásaink ellen. Neslénnek a franciák által történt lövetése alkalmával 23 francia halt meg, illetve sebesült meg.

A Maastól jobbra a franciák támadásai a Thiaumont páncélerődötől északnyugatra és nyugatra, valamint a Vaux erődötől dél-nyugatra eredménytelenek maradtak. A Chaptre erdőben egy-két tisztből és néhány tucat főnyi légénységből álló ellenséges osztagot elfogtunk.

Arrastól keletre légi harcban lelőttünk egy angol kétfedelűt, a benne ülőket, akik megsebesültek, elfogtuk.

Hindenburg és Linsingen munkában.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege. Német osztagok, amelyek az orosz állásokba nyomultak előre, Kestautól délre 26 foglyot, 1 gépfegyvert, 1 aknavetőt és a Miadriol tóól északra 1 tisztet 188 főnyi légénységet, 6 géppuskát s 4 aknavetőt szállítottak be.

Ellenséges járőröket visszavertünk. A Dünaburgi teherpályaudvart bőségesen bombáztuk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege. A helyzet változatlan.

Linsingen tábornagy hadserege. Sokultól dél-nyugatra csapataink rohammal foglalták el az orosz vonalakat és több száz foglyot ejtettek. Az ellenség ellentámadásai sehol sem jártak eredménnyel.

Balkáni hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. (Min. elnökség sajtóosztálya.)

A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút r.-t. közgyűlése.

A nagyvárad belényes-vaskóhi vasúttársaság tegnap d. e. fél 10 kor tartotta közgyűlését a Városi Vasut helyiségében. A közgyűlésen dr Beóthy László v. b. t. t. elnökölt, a részvényesek képviselőitében jelen voltak:

Urbán Adolf, dr Hoványi Géza, dr Csuzy Jenő, Erdélyi Vince, Gallért László, Gerő Sándor, dr Karácsonyi János, dr Vuicskics Gyula, Szirmay Richárd, Szmazsenka Ernő, Rimler Károly, Lukács Ödön, Varró Domokos, Gergely Vilmos, Krausz Dávid, Száhlender Károly, dr Jkolicsányi Zoltán, dr Medvigy Gábor, Rednik Gábor, dr Krüger Aladár, Fényes Manó, Bónis Elemér, Középegy Károly, dr Sarkadi Lajos, dr Wavrek Kálmán.

Dr Beóthy László a közgyűlést pár szóval, a jegyzőkönyv hitelesítésére dr Wavrek Kálmánt, hitelesítésére dr Hoványi Gézát és Szirmai Rikárdot kérte fel.

Az igazgatósági jelentést, mely meleg szavakkal emlékezett meg Hlatky Endre főispán, volt igazgatósági tag elhunytáról, továbbá a felügyelő-bizottság jelentését a közgyűlés tudomásul véve, a felmentvényeket megadta.

A felügyelő bizottság tagjaivá megválasztottak: dr Horváth Ödön, Fényes Manó, Középegy Kálmán, Komlóssy József, Mihály Ervin, Szekula Gyula, dr Sarkadi Lajos.

A közgyűlés végén dr Karácsonyi János kanonok üdvözölte dr Beóthy László elnököt nevenapja alkalmából is. A közgyűlési hosszantartó ovációkban részesítette az elnököt, aki az üdvözlést meleg szavakkal köszönte meg.

A Vörös-Kereszt Szent-Péter Pál napi gyűjtése.

Amint már megirtuk, a Vörös-Kereszt Szent-Péter Pál napi gyűjtésénél a város egész területén 35 urna lesz felállítva, ahol Nagyvárad uri társadalmának a jótékonyesél érdekében mindenkor áldozatra kész ur-asszonyai fogják betölteni a patrona szerepét.

Az urnatartók névsora következő:

1. Városháza előtti urnánál: Rimler Károlyné, Lukács Ödöné, Himesch Frigyesné, Kőszeghy Józsefné, Szontagh Gusztávné, dr Thury Lászlóné, Papolezy Ferencné, Kolozsvári Sándorné, Kőszeghy Andi, Papp Klárika, Kovács Böske, Kolozsvári Sárka és Margit, Várady Ilona, Márkus Rózi.

2. Kishidő Czellér előtt: Dr Mihály Lajosné, dr Istvánffy Istvánné, dr Spitzer Mártonné, Arlow Ilona.

3. Kishidő Kálmán Ferenc előtt: Grunwald Henrikné, Molnár Imréné, Olasz Ákosné, Jankó Józsefné, Szabados Pálné, Mayr Margit és Magda, Kövér Ily.

4. Elite-kávéház előtt: Schütz Albertné, Kereszty Kornélné, Szabó Gusztávné, dr Fischer Imréné, dr Olasz Béláné, Bögös Lajosné, Forgács Hajnalka, Vomácska Józsefné, Tapfer Olga, Schönfeld Annus.

5. Emke kávéház előtt: Fehér Dezsőné, Szabó Gézánné, Moskovits Józsefné, Hoványi Erzsike, Csapó Margit, Drimmer Margit.

6. Savoly Berger Sándor előtt: Szigligeti szintársulat.

7. Royal-kávéház előtt: Wiener Jenőné, özv. Darvas Imréné, Dénes Ödöné, dr

Konrad Béláné, Sarkadi Lajosné, Sarkadi Klári, Lamm Margit, Kirschner Erzsike, Lédig Boriska, Steiner Erzsike, Róthbarth Böske.

8. Markovics és Weinberger előtt: Boóc Gézánné, Fábry Alberné, Sándor Alberné, Kocsán Jánosné, özv. Fiók Károlyné, Fehér Sándorné, Kiss Ilona, Sztachó Margit.

9. Hitelbank előtt: Molnár Gézánné, dr Philipp Aladárné, Laszky Árminné, Varró Domokosné, Biszterszky Elemérné, Laszky Adica, Pajor Mici, Philipp Vilma, Varró Ilonka, Biszterszky Erzsike, Steinhacker Adica.

10. Huzella előtt: Nagy Ödöné, Gedeon Lászlóné, Agoston Péterné, Fráter Imréné, Gálbory Józsefné, Brányi Gézánné, Pisztori Mórné, Gyarmati Viktorné, Ficzek Margit, Pozsonyi Olga, Brányi Böske, Scharf Izolda, Gyarmathy Judit.

11. Korona gyógyszerár előtt: Rachtó B. Zsófia, Szüts Izsóné, dr Stokker Józsefné, Sass Edéné, Engel Károlyné, Miklós Jutka, Voronyák Olga, Máthé Mici, Sass Aranka és Nusika.

12. Belvárosi Kávéház: Eleméry Ferencné, dr Személyi Kálmánné, dr Berkovits Renéné, Mikussay Margit, Moskovics Miksáné, Szücs Lily Moskovits Böske, Stefáni Margit, özv. Meluch Lajosné, Kelepecz Margit.

13. Törvényszék: Halász Zsigmondné, Imecs Illésné, dr Thury Endréné, dr Szokolay Gyuláné, Petrócy Zoltánné, Petrócy Alice, Móró Margit, Thury Polika.

14. Sal Ferenc-utca azöglét: Bleier Andorné, S. Kacsóh Fatime, Schmidt Magda és Bleier Andorné növendékei.

15. Pénzügyigazgatóság előtt: Németh Istvánné, özv. Velyáczky Gyuláné, dr Szopez Gáborné, Vay Zoltánné, Mikeszka Lajosné, Németh Ilonka, Bott Bognóra, Pakay Baby.

16. Schlauch tér főutcai szeglet: Gerő Árminné, Fássy Lajosné, Vuicskics Julia, Tatár Zoltánné, Tabéry Árminné, Steinhacker Adi és Vali, Gerő Magda, Fássy Boriska és Mici, Korbély Viola.

17. Máv. állomás: Butyka Lajosné, Várady Ignácné, dr Némethy Ferencné, Jakoby Lujzika, Schvare Anna, Várady Steti, Gonda Katalin.

18. Sas passage: Darvas Istvánné, Vuicskics Ottóné, Jánossy Gyuláné, Peiser Gitta és Steti, Vinkler Ilus, Csillag Adél.

19. Zöldfa-utcai szeglet: Petry Gyuláné, Sulyok Istvánné, Nosz Gusztávné, dr Weinstoch Árminné, Olti Mózesné, özv. Molnár Lajosné, Hegadüs Ottóné, Nosz Ilonka, Petry Edith és Laura, Sulyok Ica, Vigh Irénke, Korn Margit, Braun Nolly, Buksz Ilona.

20. Mezey Mihály utca szeglet, Bihorana: Papp Koriolánné, dr Kiss Döméné, dr Gyémánt Jenőné, dr Grósz Sámuné, Grósz Erzsike, Papp Ibolyka, Kiss Valici, Márkus Margit.

21. Szabadkőmives páholy előtt: Lédigh Miklósné, Dutka Ákosné, Fekete Ilonka, Wittenberg Erzsike és Ella, Lédigh Boriska és Margit.

22. Lloyd kávéház előtt: Dr Kotzó Jenőné, dr Hirschmann Gyuláné, Krausz Samuné, Silberstein Solma, Breider Piri és Erzsike, Krausz Inci.

23. Oroszlán gyógyszerár: Dr Barna Árminné, Veintraub Jakabné, Vass Adolfné, Barna Klári, Kosa Irénke, Grünspan Róna, Klein Erzsike, Pechkó Margit.

24. Velencei állomás: Huszár Bertalanné, Várszeghy Lajosné, B. Nagy Gizi Nagy Margit.

25. Sporttér: Marián Emilné, Niki Sára, Pon Erna, Stole Tera és Petyus, Grunicz Rózsika és Annus, Oberleit Margit.

26. Sztaroveszky-utcai gyógyszerár: Dr Medvigy Ferencné, Biczó Jánosné, Kelepecz Dazsóné, Kövér Endréné, Korda Andorné, Biszterszky Ivánné, Kövér Nővérek, Csapó Zoltánné, Kelepecz Margit, Csapó Lenke, Lázár Elza, Kiss Ida.

27. Novomeszky-cukrászda sátránál, Sz. László-tér: Boóc Gézánné, Nagy Ödöné, Balogh Barnáné.

28. Valdmann Ernő sátránál, Bémer-tér: Jellinek Gézánné, Soós Jenőné, Materny Imréné, Tichy Gyuláné, Feledy Józsefné, Papp Nelli.

29. Benedek cukorka sátránál, Szent László-tér: Muresán Vallérné, Pasaly Róza, Kiselly, Klein Erzsike.

30. Ifj. Popper József sátránál, Bémer-tér: dr Frankó József főhadnagy, Krasznay Kató, Kun Frigyesné, Farkas Etelka, Kotzó Jenőné.

31. Rimanóczy étterem terrasánál: özv. Rimanóczy Kálmánné, Grunwald Henrikné, dr Molnár Imréné, özv. Jankó Józsefné, Rimanóczy Böske.

32. Pezsgős sátránál, Rimanóczy-utcai sarok: Fekete Ilonka, Fodor Ella és nővére, Fehér Sándorné, Reidner Gyuláné, Jellinek Gézánné.

33. Fröhlich J. mézeskalácsos sátránál, Szt. László tér: Grósz Ilus, Várnai Margit.

34. Kárpáth étterem, Kapucinus-utcai szeglet: Ludvig Árpádné, Jerzsák Istvánné, Molnár Lajosné, Szabó Gusztávné, Ráb Ilona.

35. Savoly és színház között: Baranyi Tiborné.

Ne vigyék el a „megóvóhelyet” Temesvárra.

A nagyvárad-i ipar érdeke.

Van Nagyváradon egy kiváló katonai intézmény. Megóvóhelynek (Bergungstellének) hívják.

Idő jön a rengeteg felszerelési tárgy, több százezernyi bakkancs, szijak, bőrdobok sokasága. Itt javítják ki s viszik vissza a haretérre.

Eddig ez a telep a Kolliner D. és Fia cég kolozsvári-utcai téglagyárában volt. A helyiség szűk lett s a város kieszközölte a miniszternél, hogy a hovádtüzelraktanyában 2 hadijárműraktárt s egy műhelyépületet kapjon a megóvó hely.

Közben Debrecenbe akarták elvinni a telepet, de akkor sikerült itt marasztalni. A város felirt Eleméry Ferenc tanácsos javaslatára s a megegyezés e kitűnően indokolt felterjesztésre meg is történt.

Most azt halljuk, hogy Temesvárra akarják telepíteni a megóvó helyet. Már most kijelentjük, hogy ez a terv ránk nézve káros s így jó eleve meg kell tennünk mindent, hogy az meghiúsuljon.

Van ugyan valami helyes látszata annak, hogy Temesvárra kerüljön a megóvó hely: ott a hadtestparancsnokság. De nálunk a Bergungstelle a hadiövezetek foglalkoztatásával a családfenntartás és gyermeknevelés nemzeti nagy feladatához jelentékenyen hozzájárul.

Ezenkívül a szabó, cipész kisiparnak jelentékeny és állandó munkát ad ez a telep, amely munkát nagyvárad-i kisiparosok kaptak meg s látnak el kifogástalanul.

Nagy közgazdasági és ipari érdekek fűződnek ahhoz, hogy a Bergungstelle itt maradjon Nagyváradon. S amint mi ismerjük Eleméry Ferenc kiváló várospolitikai érzékét, hisszük, hogy az áttelepítés ellen minden érvet érvényesít s eredményre juttat.

* Jól bevezetett vadászvizslát megvételre keresek ajánlatokat kér Tuka Géza intéző Szaniszló Szatmármegye.

A mexikói tüske.

A háboru elkerülhetetlen.

Budapest, június 27. (Saját tudósítótól.) Vashingtonból jelenti a Reuter ügynökség: Amerika jegyzékének elküldése után a helyzet igen komolylyá vált. Mexikó jegyzéke nem tagadja, hogy csapatai parancsot kaptak, támadják meg az amerikai csapatokat, ha másfelé mennek, mint a határ irányában.

A Newyork Herald jelenti: Caranza amnesztiát adott Villa fölkelvezérnek, aki egész seregével a mexikói kormánycsapatokhoz csatlakozott az Unió ellen.

A Wolff-ügynökségnek jelenti Newyorkból: Az európai hatalmak képviselői erős nyomást gyakorolnak Caranzára, hogy megakadályozzák az Amerikával való szá-

kitásban. A washingtoni külügyminisztérium szerint a nyomásnak esztleg sikere lesz.

Budapest, június 27. (Saját tudósítótól.) Hágából jelenti, hogy a háboru Mexikó és az Egyesült Államok közt elkerülhetetlen. A mexikói kormány erről értesítette a latin amerikai köztársaságokat. Peru válasszában a háborut elkerülhetőnek tartja. San Salvador és Portorico kijelentik, hogy csatlakoznak háboru esetén Mexikóhoz.

Mexikóból érkezett hírek szerint a mexikói parlamentet összehívták. Ez dönt a háboru kérdésében.

Wilson a helyzetről.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelenti: Wilson a kongresszus 2 háza előtt kijelentette, hogy a helyzet rendkívül komoly. Caranzát csak erőszakkal lehet lefegyverezni Mexikó ellensége az Uniónak.

Harc amerikai és mexikói csapatok között.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelenti: San-Antonió-felé előnyomuló amerikai csapatok harcra keveredtek Treviso mexikói tábornok csapataival. Wilson a hadügyminiszterrel tanácskozott s parancsot adott a flották fővezéreinek. A háboru kitörése órák kérdése.

Francia békeüzenet a német szociálistáknak.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) A Vossische Zeitungnak Genfből jelenti: A francia kamara ülésén Brisson a szociálista kisebbség nevében kinyilatkoztatta, hogy a francia kamarából testvéri jobbját nyújtja a német szociálista kisebbség felé, amelynek tagjai az annexió nélküli azonnali békekötésért harcolnak.

— Mi — ugymond — azonnali békekötést akarunk s éppen ezért tiltakozunk Poincaré nancyi beszéde ellen. Nem akarjuk, hogy katonáink azért haljanak meg, hogy Konstantinápoly az oroszoké legyen.

A „borzasztó ellenség“

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) A Matin írja: Verdunt közvetlen fenyegeti az ellenség, habár az odavezető út még mindig nehézségekkel van telve. A lyoni lapok megállapítják a helyzet komolyságát, mert a fővédelmi állások távolsága Verduntól nagyon megesőkent. Russet francia ezredes óva inti a közvéleményt, nehogy félreismerje a helyzet veszélyességét. Borzasztó ellenséggel van dolgunk — ugymond — mely kiakarja meríteni óriás segélyforrásait, hogy célját elérje.

Ujra támad a német flotta.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelenti a Berliner Tagblatt: A Laura gőzös tegnap Dixmuidennél a német flottával találkozott, mely északnyugatra távozott.

Bolgár—román—görög szövetség.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelenti: Az Utro szerint Románia egy bolgár—román—görög szövetség létesítésén fáradozik, mely román vezetés alatt a balkán népek függetlenségét biztosítsa.

Németország kiéheztetése.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelenti: Mac Donald, a Daily Cronille főszerkesztője a Tempsban közli lord Robert Cecil angol blokád miniszter nyilatkozatát. A miniszter kijelentette, hogy kevés hajó játszhatja a blokád flotta éberségét, ha egynek-egynek sikerül is a hajók első láncát elkerülni, a következő már feltartóztatja. Megállapította Robert lord, hogy Németország kivitele teljesen megszűnt a jelentéktelen gyógyszer-produktumok és művészi értékű tárgyak kivételével. Közvetlen kivitel Németországba nincs többé. A semleges államok forgalmáról szólva kijelentette végül, hogy a blokád meg erősíteni kell, hogy a központi hatalmak a háboru egész terhét érezzék.

Ne tessék a telefont hosszabb ideig lefoglalni.

Felhívás

a nagyváradi távbeszélő előfizetőkhez és általában a távbeszélőt igénybe vevő közönséghez.

Az utóbbi időben számos panasz merült fel a miatt, hogy egyes távbeszélő előfizetők a helyi forgalomban némely távbeszélő állomással túlhosszu ideig folytatnak távbeszélgetést, minek következtében, ha a már beszélgető állomások valamelyikét egy újabb előfizető kéri, a központ kezelője kénytelen — esetleg több ízben is — azt válaszolni az újabb hívó előfizetőnek, hogy a hívott állomás mással beszél.

Arról is tudomásom van, hogy a hosszabb ideig távbeszélgető előfizetők rendszerint nem fontos és sürgős esetekben veszik igénybe a távbeszélőt és különösen hatóságok, hivatalok egyesületek, egyes intézmények, szóval olyan fontosabb és keresettebb távbeszélő állomásokat foglalnak le hosszú időre indokolatlanul, amelyekre általában mindenkinek leggyakrabban van szüksége.

Bár a távbeszélgetéseknek időtartama a helyi forgalomban niesen korlátozva, de a hozzám intézett panaszokból, valamint abból, hogy a távbeszélő állomásoknak túlhosszu időre való ok nélküli elfoglalását már egyik helybeli napilap is panasz tárgyává tette, azt látom, hogy az előfizetők egy része ezen jogának nemcsak él, de sokszor előfizető társainak és a köznek hátrányára határozottan visszaél.

A nélkül tehát, hogy az előfizetők jogait csorbitani, vagy korlátozni akarnám, illetve anélkül, hogy a távbeszélőnek a helyi forgalomban való használati idejét megszigorítani kívánám, felkérem ugy az előfizetőket, mint általában a távbeszélőt igénybe vevő közönséget, hogy telefonbeszélgetéseiket ezentul a helyi forgalomban is a lehető legrövidebbre és a legszükségesebb alkalmakra szorítani és minden olyan felesleges és ok nélküli hosszabb ideig tartó távbeszélgetésektől, mely nem feltétlenül szükséges, előfizető társaik és a közérdek szempontjából tartózkodni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1916. június 25.

Siket Traján,
m. kir. posta-
és táv. főigazgató.

Budapesti tükör Nagyváradnak

Az Alkotmány vasárnapi számában tükröt tartott Márkus László Nagyvárad közönségének bizonyos része elé. A tükör annyira igazságos volt, hogy két, nem keresztény lapársunk is feljajdult a képre, melyet benne látott. Sejtettük ezt a feljajdulást, ezt a panaszt s éppen azért ma közöljük válasz helyett Márkus László pompás cikkének legjellemzőbb részeit. Tessék elolvasni és aztán megmondani őszintén, nem igazat ír-e Márkus László? Ezeket vetette papírra:

Nagyváradon

most a szenzáció éjszakája volt. Sokan sirnak és még sokkal többen örültek, családok virrasztottak álmatlanul és konkurrens káröröme kémlelt be virrasztó házak lehuzott függönyeinek résein. Nagyváradon most éjjel új viccek születtek. Allitól már huzamosabb idő óta Hotel Sitz-nek nevezik a törvényszéki fogházat.

Még az erkölcsi halál emberkerülő gyásza sem irritálja a szíveket, hiszen ami itt történik, az senkit sem diffamál s a jóhír értékjelzője: a készpénz, értékpapír, ingatlan és leltári vagyon csökkenetlenül áll a jóhír jelenleg visszavonult, de emelt fővel visszaférendő alanyának rendelkezésére áll. Legfeljebb a visszavonultság idején elmaradt haszon avatja ezt az időt a honfiai áldozat idejévé s ezen a réven lesz valamennyire hadbavonuláshoz a nagyváradai férjek állapota hasonlatos, de annyira mégsem, hogy a kívülmaradtakat hadiövezeteknek nevezhetnők, hiszen a háboru kellemetlenségeiből vállalt rész életveszélyesnek semmi viszonylatban sem tekinthető. Még leginkább hadi szalmazveggyeknek nevezhetjük őket és hadi számaárvának és hadi szálmamenyasszonyoknak, akikért most a szép lakás, a műtárgyak, a barátnópukkasztás, az autó és a svájci penzió árát ülnek le időleges magányban intellektuellek Nagyváradon.

Sajátságos szertartás. Pendantsja az öreg népfelkelők vonulásának, s talán az ő kalapjukon is virág van és pántlika s a törvényszék felé sorban járuló autokról busvidáman éneklük az öreg ujoncok, hogy: „Várom a babámat“. Amiképpen az öreg népfelkelők is a maguk jövőbeli jobbletéért sereglenek zászlók alá, s munkás idejük kincsét áldozni mennek azért a mult boldogságért hálából, amit a haza nekik juttatott, éppen úgy egy két három munkás évet a nyert javakért cserében most Nagyvárad elszánt patriciusai a honnak áldozni készek. Az üzleti formák között nélkülözhetetlen ez a pár év a Hotel Sitz exkluzivitásában, nemcsak mert az esetleg ingadozó tetterő és lelkiismeret a vazeklés elixírjétől a morállal szemben új lendületre serken, hanem azért is, mert a rohamos progresszió lázas hónapjai után a nyugodt, konzerváló szemlélet pár pihenőve egy új progresszív fejlődés, erőgyűjtő készülteire szükséges okvetlenül.

És Nagyváradon most családok bucsuznak és konkurrens állanak lesben a konjunktura megüresedett stallumaiért és a törvényszék elnöke mindennap föláll pulpitusán és szenttelen megszokottsággal veszi át a patriciusoktól a konjunktura hálááldozatát, ami csak innen messziről látszik a bűn és bűnhődés tragikus szertartásának, ott olyan természetes és magától értetődő epizód, mint azt üzleti élet egyéb jelenségei: a csőd, a börzei pofozkodás, a kényszeregyezés és az üzletember kaszuszájába huzódott vagyontukát gyászoló ellenfelek, kliensek és delikvenszek mindennapon átkozódása. Nagyvárad társadalmának krémje hovatovább mind a Hotel Sitzben üli a konjunktura farsangjának előre kalkulációba vett bójtját s azt mondják az

az arrafelé ismerősek, hogy a peczparti Páris híres éjjeli élete résztvevők hiányában a beruccant vidéki közposztály barbár mulatozásává fajul vissza.

A város középületei a kávéház és a törvényszék, stílusát a Wiener Werkstätte és a rabinikus hagyományok határozzák meg, vallása a kultúra, mint az erkölctől emancipáló principium, prófétája Jászi Oszkár, de csak mint a radikális emberi szabadságot és a kényelmes internacionalizmust hirdető, a moralista Jászi már abszolúte nem és élete az izgalmas robot a hedonista örömeért és címerén zöld mezőben hegyes büntetőparagrafusok között mint egy Kinizsi táncol és az intellektuell, egyik kezében a legyőzött erkölct, másikkban a dekadens életörömet és szájában a világ pénzét szoritja.

Az éhes, a kapzsi szerzés uralkodik a városban: megszerezni mindent, amit mások

termeltek és a maguk márkájával bélyegzetten eladni drágán... és a magyar Szaloniki méltóságos patriciusai is éhesen gyűjtik az árut, hogy eladják, a kulturát, hogy eladják és árán egy élet buja örömet vigyék rabszolgaként ámbra és fülledt virágillatú hajlékaikba.

Semmi más szervezetre nem képes, mint társulni a pénzért harcolásban és sohasem a közállapotok javítása a célja, hogy ezzel a maga élete is jobbuljon, hanem az egyéni kiemelkedés a romlott közállapotok felé és elvonatkozás a mások szenvedéseitől a pénz, a mindenben győző sok pénz hatalmával.

A finom korrupció dus forrása Nagyvárad, kormányzó politikánk kisugárzó központja, ahol a liberalizmus kiszűrte a magyar és a zsidó lélek minden erkölctelen alkotóelemét egy világnézlet és városa a morálatlan műveltségnek, az opportunus szolidaritásnak és a kiméletlen önzésnek.

Ismét kérdezzük: nem igaz-e ez mind Nagyvárad bizonyos részére?

A borzalmas vekker.

A katonai érdekek is közbelépést kívánnak.

Kiss Dávid thb. tagnak a Tiszántúlban jelzett interpellációja mindenfelé nagy és őszinte elismerést keltett. A kolozsvári utcai Moskovits-gyár mótortól sokat szenvedett polgárok ebből reményt merítenek arra, hogy ezt a XX. században hihetetlenül kiméletlen helyzetet a hatóság rövid és gyors eljárással orvosolja.

Mindenfelé olvasták ma a Tiszántúlt s mindenfelé helyeselték, hogy valaki végre a közönség érdekében önzetlenül szót emelt.

Mondanunk sem kell, hogy minket, mint mindig, csak a közönség érdeke vezet akciókban és segíteni fogunk azokon, akik eddig tétlenül, tehetetlenül, igaztalan vádakkal és részrehajlással illetve a hatóságokat és a sajtót, türték e borzalmas vekker működését.

Nem kell mondanunk, hogy nincs itt szó a gyár működésének beszüntetéséről. Korántsem. A gyárpar fejlődése Magyarországra jövője. Itt **csupán egy moslék-felhúzó mótorról** van szó, ezt kell beszüntetni a hatóságnak. Az áldozat nem is olyan nagy, a kárt tekintve, amelyet okoz a közegészségben, számba se jöhet.

A Tiszántúl cikke elsősorban a rendészeti hatóságra volt természetszerű hatással s tette serkentette. Megvizsgálják a Moskovits-gyár mótora ügyében kelt egyezséget és annak hatósági kikötéseit, melyeknek betartására a gyárt kötelezték.

Azután azt is vizsgálat alá veszik, hogy ezek a kikötések megállják-e helyüket ma is, mert a mótort működése folyton zajosabb, károsabb, kellemetlenebb, tehát a helyzet rosszabbodott s a mótort működése közegészségügyi tekintetben káros és veszedelmes.

Pozsonyi László királyi iparfőfelügyelő ma érkezik haza s azonnal megvizsgálja ezt a közkérdéssé vált ügyet. Mindenki bizik az igazságos szakvéleményben. Az iparfelügyelőnek, a rendőrségnek s a kereskedelmi miniszternek e héten küldik el e mozgalom szervezői a memorandumot.

Ezenkívül, ha a gyártulajdonosok a felháborító zajt kellő építkezéssel vagy a mótort beszüntetésével nem kívánják megszüntetni, a mozgalom vezetői levelezőlapokat osztanak szét, a melyeknek elküldését kéri a gyártulajdonosok címére. E levelezőlapokon a műveltség, emberszeretet és egymás kölcsönös kiméletének emberi kötelessége alapján kéri a tulajdonosokat, hogy e mótort szüntessék be azonnal, nehogy az ügy közbotránynya fadjuljon.

A cikk olvasói közül többen közlik velünk, hogy a gyár füstje korommal árasztja el a környéket s a korom belepi a szárításra kitett ruhákat épugy, mint az emberi arcot.

Mások a csiráztatás alkalmával a gyárból az utcára kiáramló infernális bűzre teszik figyelmessé lapunkat. Ismét mások azt jelentik, hogy a Körös vizében a gyár alatt fürdők testére moslék-tömeg rakódik le, amely bűzös és a bőrre kellemetlen, a haját pedig összeragasztja, ez jele annak, hogy a gyárban valami repedésszerűen keresztül moslék jut nagy mennyiségben a Körösbe. Mi e panaszokat nem kívánjuk ezáltal szóvá tenni, mert minden eltörpül az idegeket győtrő borzalmas vekker kártevése mellett.

A közönség telefonon panaszkodott eddig a gyár irodájában a törhetetlen zaj ellen, amely a nyugodt munkát, a gondolkodást állandóan károsan befolyásolta és zavarta. Egy katonatiszt, aki most a fronton van, közölte velünk, hogy egy izben kifakadt a nyugalma folyton háborgató izgatott zaj ellen, s telefonon szólt be a gyárba. Elmondta, hogy ő katonákat képez ki a frontszolgálatra, neki tehát teljes nyugalomra van szüksége, mert ha ő ideges, azt a hadviselés érdekei károsan érzik meg. A gyár vezetősége akkor beszüntette a mótort.

Vajon nem mindnyájunknak szükségünk van önmérsékletre, hidegvérre, nyugalomra, csendre, hogy e rettenetes idők csapásait kiálljuk s dolgozhassunk a hadviselés javára?

Miért lenne szabad egy gyárnak ezek és ezek egészségét, idegeit, lelki szilárdságát rontani, gyöngíteni, zavarni? A ligetben üdülő sebesült katonákat nem illik elkergetni ezzel a motórral a zöldből.

Hisszük, hogy a Moskovits-gyár vezetőségében felülkerekedik az emberi szolidaritás nagy gondolata, s elnémitják azt a borzalmas vekkert, amelynek a legkeményebb parasztidegek se tudnak ellentállni. Most meg kell gondolni, hogy nem mi vagyunk az ellenség: minket nem szabad zaklatni és nyugtalanítva idegessé tenni. Tessék a motort a frontra küldeni.

Schatz Jakab dr betegsége és kihallgatása.

A törvényszék Temesvárra megy?

A Strasser pörben folyó tárgyalás eljutott addig a pontig, amikor Schatz Jakab dr temesvári ezredorvos kihallgatása szükségessé vált.

Balás Elemér dr elnök öt táviratban június 8-ra megidézte, mire Schatz Jakab dr hasonlókép táviratban jelentette, hogy beteg s nem jelenik meg a kitűzött időben.

A törvényszék elnöke táviratban kérte ezután a temesvári katonai parancsnokságot, hogy Schatz Jakab dr betegségi állapotáról távirati értesítést adjon, küldje el az ezredorvos betegségi bizonyítványát s adjon véleményt, hogy elutazhatik-e Schatz dr Temesvárról?

Ugy értesülünk, hogy Schatz Jakab dr nem jön Nagyváradra. Ezért az az eset áll elő, hogy a nagyvárad kir. törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező első tanácsa vagy ennek kiküldött tagjai Temesvárra utaznak s ott kihallgatják Schatz Jakab drt. Emiatt ítélet a Strasser ügyben csak a jövő hét végére várható.

HIREK

A közönséghez!

Megtisztulási folyamat megy végbe közéletünkben: most van születő félben a keresztény Magyarország. Borzalmas jelenségek mutatnak arra, hogy Magyarország létérdeke az, hogy újra keresztény és magyar legyen. Ez eszme megvalósulása érdekében küzd és működik lapunk: a Tiszántúl.

Nagyvárad keresztény társadalmának szüksége van arra, hogy a keresztény sajtó tekiatélyét tovább fokozza, mert ebben a városban szükség van arra, hogy a keresztény közélet egyetlen organuma elfoglalja azt a helyet, mely az általa képviselt keresztény eszméket magilleti.

Mindenki érzi, hogy a keresztény társadalom eddig ki volt szolgáltatva egy társadalombomlasztó kisebbség működésének, mely csak szervezettségével tudott uralomra jutni a sokkal nagyobb, de szervezetlen keresztény társadalom felett. Keresztény öntudatra, tömörülésre van szükség.

A Tiszántúl hivatása ezt előmozdítani

s ezt a célt segíti mindenki, aki lapunkra előfizet.

A Tiszántúl előfizetési árai a régiók maradnak. Kérjük minden olvasónkat, legyen úgy, mint eddig, az új félév kezdetén is a keresztény sajtó, a keresztény közvélemény, a keresztény Magyarország apostola.

* A misedijak szabályozása. A misedijakat egy 1860 ban kiadott instrukció szabályozta. Azóta nagyot változtak a viszonyok, főképen a drágaság következtében. Ez indította gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspököt, hogy — mint a többi egyházmegyékben megtörtént — legutóbbi körlevelében következőkben állapítsa meg a misedijakat:

A szent mise stipendiumokra akként rendelkezik a megyéspüspök, hogy a csendes szent mise után 2 K, az énekes szent mise után 6 K fizetendő. Nagyobb díjat kívánni csak akkor szabad, ha a szent misét messzebb levő helyen, alkalmatlan időben, vagy nagyobb fényvel kívánnák.

Az örök alapítványi sz. misék tőkét akként állapítja meg a püspök, hogy a) csendes szent misére legalább 100 K; b) énekesre legalább 200 K; c) Liberaval mondandó énekes gyászmisére legalább 300 K; d) asszisztenciás énekes sz. misére legalább 400 K és e) Liberaval mondandó asszisztenciás gyászmisére legalább 500 K alaptőke fizetendő. Ha az örök alapítvány nem éltetővel okmány nélkül tett alapítvány, hanem okmányilag (végrendelet, alapító levél) tett és így bélyeg, illetve 10 százalék illetékes teles alapítvány: akkor az alapító ezt fizetni köteles, illetve ennek megfelelően nagyobb tőkét tartozik letenni.

* Tíz korona egy kiló zsir. Tudatom a város közönségével, hogy a sertés- és sertészsir, szalonna és egyéb sertésből készült termékek árát 1916. június 28 től kezdődőleg a következőkben állapítottam meg:

sertészsir 20 deka nyomtatékkal	6:60
" nyomtaték nélkül	7:—
" füstölt	8:60
kolbász füstölt	8:40
" friss	7:60
szalonna olvasztani való	9:—
" füstölt, sózott, pörkölt, paprikázott	8:60
háj	9:—
zsir	10:—
teperő préselelen	6:40
bőrsajt	1:60

Nagyvárad, 1916. évi június 27-én.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

* A városi dijnokok várhatnak.

A városházán a dijnokok, havidijasok között nagy elkeseredést keltett a hétfői rendkívüli városi közgyűlés azon határozata, hogy a kölesön felvételét elhalasztja a július havi közgyűlésig. Ez a határozat érzékenyen érinti a városi dijnokokot, mert a városi tanács csak akkor utalja ki részükre az állam által adandó háborus segélyt, ha a kölesont felveszi a város. Ugyanis a városi pénztár rendelkezésére álló összeg szükséges a tisztviselők június havi fizetésére és a június elején esedékesé váló annuitások fedezésére. A városi dijnokok pedig várhatnak, míg a város felveszi a kölesont. A városi dijnokokra nézve pedig minden napi kétségbeesés erős megpróbáltatás, mivel részük családotul együtt valósággal nyomorog.

* A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet sikerei. A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet csendes és emellett igen szép eredményt produkáló működéséről tudomást szereztek a szomszédos vármegyék is. Mint értesülünk, ezek a vármegyék most felkeresték a szövetkezet igazgatóját, hogy ott is szervezze meg a szövetkezetet, illetve azokat a vármegyéket is vonják be a biharmegyei szövetkezetbe. A szövetkezet igazgatósága ha az idén nem is, de jövőre mindenesetre segítségére lesz a szomszédos vármegyék lakosságának. Addig is azonban azoknak a községeknek, amelyek nagyon rá vannak utalva, már juttat a szövetkezet a készletéből. Nagyváradon pár nap óta a szövetkezet fuvarosai állandóan szállítják a kitűnő minőségű cser hasábfát köbméterenkint 20 koronáért házhoz szállítva. A szövetkezet vezetősége ma még egyelőre azoknak a tisztviselőknek szállítja a fát, akik az utóbbi időben mázsaszámra voltak kénytelenek vásárolni a tüzelő anyagot. Ily célokra eddig több mint 1000 métert szállított ki. E héten még a sürgős szállításokat eszközlik, aztán megkezdődik a megrendelt egész évi szállítás, mely szeptemberben nyer befejezést. A szövetkezet állandó telepet nem tart Nagyváradon, ideiglenes lerakódó telepe a nagypiactéren lesz. Nagy kár, hogy a szövetkezet nem alakult meg évakkal ezelőtt, akkor ma nem volna fauzsora. De remélhetőleg pár év alatt annyira meg fog erősödni a Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet, hogy teljesen uralni fogja a fapiacot és akkor egyike lesz az ország legnagyobb vállalatának.

* A honvédelmi miniszter segít rajtunk. A város a honvédtüzérségi löporraktárt felépítette s a katonai kincstárnak bérbeadta. A raktárnak, amely az újvárosi katonai gyakorlóter sarkán fekszik, építésére árlejtést hirdettek s akkor 65914 koronáért vállalta fel a Gerster, Megyeri és Szunyogh cég az építkezést. Közben az árak emelkedtek, az építkezés megdrágult, s így a cég ráfizetést kért. Megkapta s a költség így 74.805 koronára szökött. A város azt kérte, hogy e többletköltség ne terhelje őt, hanem adja meg a miniszter ennek is a 8 százalékos kamatait. A honvédelmi miniszter láthatóan jóakarattal kezelte az ügyet s a felterjesztést, amelyben Eleméry Ferenc tanácsos a város érdekeit meggyőzően domborította ki s indokolta, úgy intézte el, hogy elvállalta a többletkiadás kamatait mindaddig, míg a város előnyös kölcsönhöz juthat, de legalább 5 évig. Most tehát nem a városi pénztárt terheli a háborus drágaság folytán előálló többletkiadás. A belügyminiszter az építési kölcsön felvételét jóváhagyta, az összeg benne van a felveendő 1.400.000 korona kölcsönösszegben. A miniszter megjegyzi, hogy ez nem lehet precedens, csak a nehéz viszonyok közt történt építkezés indokolja ez intézkedést. A löszraktárt csak a honvédtüzérlaktanyával együtt veszi át a katonai kincstár.

* Ketté szelte a vonat. Margitai tudósítónk jelenti, hogy az ottani vasuti állomáson borzalmas szerencsétlenség történt tegnap délben. Ladányi Áron magyar-kéti gazdálkodó a vasuti sínek közt tartózkodott s e közben nem vette észre, hogy a vonat jön. A szerencsétlen embert figyelmeztették ugyan a közlő veszedelmre, azonban nem hallotta, mert süket volt. A vonat elütötte Ladányit, aki a vonat kerekei alá került. A kerek a szőszoros értelmében ketté szelték a szerencsétlent. A halál azonnal bekövetkezett. Gondatlanság nem terhel senkit.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy Hartmann Ferenc 4. honvédelmi miniszter utólag az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.

* **A Katolikus Sajtóegyesület levélzáró bélyegei.** A Katolikus Sajtóegyesület igen népszerű levélzáró bélyegeinek most elkészült III. sorozata a háború történeti emlékeinek sorába emelkedik. Az egyesület ugyanis e bélyeg sorozatában az 1915. május 30-án Budapesten megtartott országos könyörgő körmenet egyes jeleneteit adja 24 fényképmásolatban. A bélyegeket öt különböző alapszínben készítették és mindenik iv két színnel van nyomva. Minden egyes bélyeg kedves emlék mindazoknak, akik az impozáns körmeneten, melyhez fogható még nem látott a magyar főváros, nem vehettek részt, de igen kedves emlék azoknak is, akik résztvevői voltak a körmenetnek. A minimális mennyiség, amely ezekből a háborús bélyegekből rendelhető, egy fél iv, összesen 60 darab és ára 1 korona 20 fillér, vagyis a bélyegek darabja 2 fillérbe kerül. Több félv rendelésénél különféle színű bélyegeket küldenek, de egy félv rendelésénél nem fogadnak el kikötéseket a bélyegek színére vonatkozóan. Megrendelhetők a bélyegek a Katolikus Sajtóegyesület központi irodájában (Budapest, IV. Ferenciek-tere 7. V. lépcső, I. emelet), de csakis a bélyegek árának előzetes beküldése ellenében. Azért a legegyszerűbb, ha a megrendelés a postautalvány szelvényén történik, ah l azonban jelezni kell azt is, hogy a megrendelő háborús emlékbélyegeket kér. E bélyegeket terjesztésével mindenki kettős célt szolgál: egyrészt emléket nyer, de ugyanakkor másrészt előmozdítja a katolikus sajtó ügyét is.

* **A villamos felügyelő bizottság ülése.** Nagyvárad város villamos felügyelő bizottsága pénteken, június 30-án délután 5 órakor a városházán ülést tart.

* **Hadi képesítő-vizsgálat.** Az 54700—1916. sz. okm. rendelettel szervezett tanfolyamot a helybeli kir. katolikus tanítóképző-intézetben szabályszerű osztály- és befejező képesítő vizsgálattal zárták le. A képesítő-vizsgálati bizottságelnöke dr. Lányi József felszentelt püspök, miniszteri biztos Császár Nándor kir. segédtanfelügyelő volt. A tanfolyamon részt vett 7 jelölt. Az osztályképesítőt sikeresen letette mind a hét, a befejező-képesítő vizsgálat elől Láng János önk. őrmester visszalépett, s így ezt csak hat jelölt tette le, mindegyik sikeresen. Kitűnő oklevelet szerzett Beer László honvédszázados, jeles rendűt Andrej György e. ö. önk. és Osoár Gáspár e. ö. önk. tizedes, jó rendűt: Kálnoky István honvédhadapród, Ritter Richard önk. őrmester és Udvardy Károly, aki csak ez évben végezte a harmadik évfolyamot. Az okleveleket az igazgató buzdító beszéd kíséretében adta át az új tanítóknak, akik aztán azonnal elszéledtek, hogy tankönyveiket ismét a fegyverrel cseréljék föl.

* **Használt tankönyvek a szegény tanulóknak.** A közoktatásügyi miniszter utasította a tanítókat arra, hogy tanulókat hívják fel, hogy szüleik engedelmével régi tankönyveiket adják át az év elején a szegény tanulók között szétosztásra. A miniszter úgy intézkedett, hogy tankönyv-változás az iskolák egy fokán sem lesz.

* **Hogy történt az érmelléki robbanás.** Pár nappal ezelőtt megirtuk, hogy a Székelyhid és Margita közti vasuti vonalon egy tehervonaton robbanás történt, melynek következtében jelentékeny kár származott. A vasút részéről megtartották a vizsgálatot s ennek során megállapították, hogy a robbanás surlódás következtében állott elő. A vonaton ugyanis volt egy hordó benzinnel s itt keletkezett a tűz, mely átterjedt a szomszédos petroleum és olajtartályokra is, ahol szintén bekövetkezett a robbanás. A hordókból kifolyó benzinnel és petroleummal kocsikból kifolyt a vasuti töltésre is és meggyújtotta a vasuti talpfákat. A tűz mintegy 100 méternyire tette hasznavehetatlenné a vasuti töltést. A vasuti talpfákat azonnal kicserélték, úgy, hogy a délutáni személyvonat már csak nagyon kevés késéssel közlekedett a pályán. A robbanás előidézéséhez mindenesetre a rendkívüli hőség is hozzájárult.

* **Diszitsük a hősök sirjait.** Sok száz virággalantát küldött egy kedves urileány, Bánáthy Rózsika arra a célra, hogy a hősi halált halt katonák ujjonnan hantolt sirjaira ültessék azokat. Bánáthy kisasszony már 13 sirt ültetett be, mivel azonban nincs ideje a többit beültetni, bárkinek ad ingyen virággalantát, hogy azzal a hősök sirjait beültesse. A palántákat erre a célra bárki átveheti a vasuti pályaudvarral szemközt a hegy alatt levő Bánáthy-lakban.

* **Schmidt cirkusza** a Nagypiac-teren naponként tartott előadásait állandóan nagy közönség látogatja. A kitűnő erőkből álló társulat élvezetes előadásainak minden száma érdekes. Különösen a pompás lovakkal előadott mutatványok aratnak nagy tetszést.

* **Aki cipővel szélhámoskodik.** A börtömből kiválték a cipő, méregdrága a mai időben. Szinte fényereményt kell megütni hozzá, ha egy pár becsületes cipőhöz akarunk hozzájutni. Talán éppen ezen nagy becsületesség miatt érdeklődik tulságos szimpátiával a cipők iránt egyik ismeretlen hazánkfi, akinek a közelebbi személye iránt már igen sok rendőrhatalóság érdeklődik. Az illető a cipőkre vetette ki érdeklődése sugarait. Országszerte cipőcsalással manipulál, még pedig érdekes módszer szerint, amelyre alaposan rávilágít a következő Egerben lezajlott eset: A napokban Jankovits Ferenc cipészhez beállított egy katona. Előadta, hogy ő tisztiszolga, civilben cipészsegéd. A gazdája, X. Y. főhadnagy megbízásából jön, egy néhány pár cipőt kíván neki vinni kiválasztás céljából. A cipész el is küldte a „tisztiszolga” kíséretében tanulóját 4 pár finom tisztiszolga cipővel. A tisztiszolga elvezette az inast egy szállodához, akkor észébe jut valami, egy levelet ad az inasnak, hogy dobja be a közeli levélszekrénybe. A cipők persze nála maradtak, s mire a tanuló visszaszájott, a „tisztiszolga” a cipőkkel együtt csak hült helyét találta. Ugyanezt a manipulációt vitte véghez az illető a múlt hó 29-én Nyíregyházán is. Nem lehetetlen, hogy országos körútjában az illető „ur” Nagyváradra is elkerül, éppen ezért szolgálunk a fentebbi esettel az illetékeseknek, akiket esetleg fel találna keresni a főhadnagy tisztiszolgája.

* **Halálozás.** Özv. Makkay Sándorné szül. Nagy Róza 72 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése június 29-én délután fél 4 órakor megy végbe a Kolozsvári utca 95. sz. háztól. Az elhunytat nagy család gyászolja.

* **A huncut ár-cédulák.** Csakis a Zöldfa-utcán, a régi jó Zöldfa-utcán történik meg az ilyesmi. Mindenki emlékszik, hogy a kirakatba ki volt téve az árura: 200 X, ami a kereskedő szerint 200 krajcárj, vagyis 4 koronát jelentett, a közönség pedig csak 200 fillérnek, 2 koronának nézte, mivel miniszteri rendelet szólott róla, hogy a kirakatokban csak fillérrel szabad jelezni az áruk értékét. De ha már bekerült a vevő az üzletbe, alkudozni kezdett a megkészszerezett árból és majdnem minden esetben sikerült a kereskedőnek vásárt csinálni. Ilyen tiltott ár-cédulák jelentek meg az utóbbi időben több Zöldfa utcai kereskedésben, illetve ezen céduláknak újabb módszere van a vevők becsábítására. A kitett árjelző cédulákon nagy hercules betűkkel ki van tussal festve pl. 250, de előtte mákszemnyi halvány ceruzairással ott van: 2-szer, amit bizony senki sem vesz észre a kirakaton kívül. A dolog most tudomására jutott a rendőrségnek, s minthogy az ilyen megtévesztő árjelzések az ipartörvénybe ütköznek, tegnap délelőt Vadász József rendőrfelügyelő lefoglalta a bizonyos Zöldfa utcai kereskedésekben ezen árjelző cédulákat. A kereskedők ellen megindult a kihágási eljárás.

* **Cirkusz-előadás az iparos hadiárva részére.** A városunkat időnként felkereső Schmidt cirkusz ismét tanujelét adja a város polgárai iránt érzett hálájának. A cirkusz igazgatójának nagylelkű elhatározásából kifolyólag sikerült megállapodnunk, hogy a péntek esti jövedelem 25 százalékat a város iparos hadiárvái javára adja. Tekintettel ezen nagylelkűségre, felkérjük a város egész polgárságát, hogy az amugy is művészi nivón álló élvezetes előadást a jótékony célra való tekintettel minél számszabban tekintsék meg. Igyekezzünk mi itthonlevők a jótékony célt felkarolni, miáltal a haretéren hősi halált halt iparosok árvaainak neveltetését segítjük elő. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

* **Nagy szerencsétlenség** a nyári hőség okozta nagy gyermekhalandóság, ha a tehéntej hamar megromlik és a szegény kis osecsemőknek nincs megbízható táplálékuk. Minden gondos anya tehát idejekorán kísérletet tesz kedvencénél a régbavált Nestlé-féle gyermeklisztet, melyet a kis gyermekek nagyon szívesen vesznek és azonkívül olesón megszerezhető. — Próbadobozt díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I. Bibartzsasse. 38/e

* **Lejebb szállott a szárnyasok ára.** Az utóbbi hetek a nagyváradra piacra nagyobb mennyiségben kerülnek eladásra szárnyasok, különösen rucák és csirkek. Az eladási árak is, a kínálat arányában enyhültek, amennyiben tetemesen olcsóbban, bár a régi viszonyokhoz képest még mindig nagyon drágán lehetett a nagyváradra piacokon szárnyast beszerezni. Ezen körülményt azzal magyarázzák, hogy a falukban sem lehet tengerihez jutni. Egyeseknél van ugyan tengeri eldugva, de ezek nem mernek eladni még otthon a községben sem az eldugott tengeriből, mert félnek a büntetéstől.

* **Idősebb házaspárhoz** a házi-asszony segítségére, az összes házi teendőiben jártas intelligens magános nő kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Forolin a legjobb és legbiztosabb tolette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadási ellen. Hüsit! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* Két kis gyermek mellé 11—13 éves német leány kerestetik. Cim Tuka Géza intéző Szaniszló Szatmármegye.

A legjobb molyirtó szerek u. m. mirt, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Teleky-utca 62. sz. házban több rendű kétszobás lakás és egy 16×6 méteres műhely v. raktár azonnal bérelhető. Felvilágosít ugyanott a házmesternő, valamint dr. Imrik Gusztáv ügyvéd, zárogdnok. Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Aszódy Mihály Kossuth-utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal-konzervek (huspiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárúk, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitérő zamatú kész kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Legújabb táviratok.

Miniszttereink a királynál.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik, hogy Balogh Jenő igazságügyminisztert és Jankovich Béla kultuszminisztert a király kihallgatáson fogadta.

György herceg Alfonso királynál.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Lyonból jelentik, hogy György herceg egy ezredes kíséretében meglátogatta Alfonso spanyol királyt.

Korai olasz öröm.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Egész Olaszország örömmámorban uszik, hogy a magyar-osztrák csapatok Asiago fensikjéről önként visszavonultak. Az összes városok, köztük Velence, Milanó, Pádua, lobogódiszben. Azt hiszik, hogy ez kezdete a magyar osztrák offenzíva megtörésének. (Hogy fognak a derék olaszok csalódní!)

Lázadás a drágaság és az élelmiszerhiány miatt.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik, hogy szervezett munkások, mert Galatzban betiltották a munkásgyűlést, általános sztrájkba kezdtek. A gázgyári, közúti vasúti stb. munkások végigvonultak a városon s a katonaságot kövekkel és botokkal megtámadták. Revolverlövésük hangzottak el, a katonaság

riadót jelzett s mikor a dobálás nem szűnt meg, sortűzet adott. Négy munkás meghalt és 5 megsebesült. Egy katonát a revolvergolyók súlyosan megsebesítettek. A tüntetés oka a drágaság és élelmiszerhiány.

Bukarestből jelentik, hogy a galatzi összeütközésnél összesen 9 munkás halt meg és 25 megsebesült.

SZINHÁZ.

A mai színlap:

Este 8 és fél órakor, rendes helyárrakkal:

Legénybucsu.

Operett 3 felvonásban.

Személyek:

Hempel-Heringsdorf Balduin gróf	Farkas Pál
Anasztázia, a felesége	Bánházi Teréz
Stella, unokahuguk	Lábass Juci
Ottinghausen báró	Bihari Sándor
Bachmayer	Leővey Leo
Steffi, leánya	Vigh Mancsi
Steleben Muki báró	Sik Rezső
Lőrinc, Ottinghausen kocsisa	Tompa Béla

Heti műsor.

Szerdán: Legénybucsu Lábass Juci fellelépésével.

Csütörtök délután: Lotti ezredesei. Csütörtök este: Bájós ismeretlen Lábass Juci fellelépésével.

Pénteken: A szerelem (utolsó A) bérlet.)

Szombaton délután: Obsitos. Szombaton este: Szibill Vig Mancsi szabadsága előtti utolsó fellelépésével.

Vasárnap délután: Mozi tündér. Vasárnap este: Mágus Miska.

Lábass Juci. A nézőtérről ítélve, azt lehetett volna hinni tegnap, hogy premier van a színházban. Zsufolt ház. Pedig Mágus Miskát adták, nem is tudjuk hamarjában, hányadszor. A zsufolt házat ez alkalommal Lábass Juci, a Király-színház primadonnája vonzotta, a kinek a hire egymaga megmozgatta Nagyváradot a kánikula közepette. És nem alaptalanul. Lábass Juci nemcsak a fiatalság bájával hat a színpadról, bár ez az első, a mivel egyszerre meghódítja a közönséget. Rendkívül megnyerő külseje, szép termete s fiatalságának pompázó bája már félsikert biztosítana részére; de mindezek fölött Lábass Juci igazán hivatott művésznő, sokat ígérő új csillaga a magyar operettszínházban. Játéka csupa elegancia és temperamentum, a hol kell: drámai erővel teljes. Ritkán látni szubrett szerepet drámailag úgy kidolgozva, mint a hogy Rollát Lábass Juci színre vitte. Hangja kellemes, behizelgő, operettekben igen jól megfelel s tud is vele igen ügyesen bánni. A mi pedig a modern operettekben nem kevésbé fontos: tánca rendkívül sikeres. Mindezek egy értékes művészi egyéniségbe olvadva, még sok színpadi sikert ígérnek. A közönség nem győzött eleget tapsolni a bájós, fiatal művésznőnek. Az itteniek közül Zsigmond Anna, Tompa és Bihary jó partnerei voltak.

Horkay kabaré. Áldozatkészségüknek igazán szép tasujelét adták a Szigligeti-színház tagjai. Társulati gyűjtésükből kifo-

lyólag tegnap délután kabaré előadást rendeztek Horkay Elemér újságíró kollégánk javára. Szép dolog a színészekről, hogy ők gondoskodnak a nagybeteg újságíróról. Közönség nem volt sok, de azért a szereplők mindnyájan nagy ambícióval játszottak.

Délutáni előadások. Péter és Pál ünnepe alkalmából két előadást tart a színház és ennek során délután egy régi örökszép, vidám operette: a Lotty ezredesei kerül színre. Szombaton délután a magyar operette irodalom egyik legértékesebbjeit: az Obsitos tüzte játékrendjére a színház. Vasárnap délutánra minden tulzás nélkül ismét zsufolt házat lehet jósolni, a mely a Mozi tündért fogja végignézni, amelyben különösen Tompa Bélának van parádés szerepe.

Igazságszolgáltatás.

A Fidibuszt végre elítélték.

A budapesti királyi ügyészség a Fidibusz című hetilap mult év szeptember 10-iki számában megjelent három kép, egy vers és hat cikk miatt eljárást indított és a lapot lefoglaltatta.

Tegnap tárgyalta ezt az ügyet a budapesti törvényszéken Füzesséry táblabíró tanácsa. A bíróság valamennyi vádlottat bűnösnek mondotta ki és a bíróság Zorád Gézát hét napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre, a többieket, Radnóti József szerkesztőt, Szuchy Árpád, Szenes Béla, Glück (Tölgy) László, Várnai István, Szlaninkó József és Farkas Miksa vádlottakat fejenként és egyenként 14 napi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen ugy az ügyész, mint a vádlottak védői fellebbezést jelentettek be. A tábla remélhetőleg fel fogja emelni a büntetéseket. Valahára ki kell pusztítani ezt a piszkot az irodalomból.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Olcsó lakás

Szaniszló-utca 37. sz. alatt 3 szoba, konyha, kamara, pince, padlás, fűskamra, 1916 évi augusztus 1-től 720 K-ért

kiadé.

Értekezhetni a háznál, vagy Oláhry üzletében.

5. Elsőrendű jégszekrények olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál Nagyvárad.

ÉLŐ MARHÁT,

hizott sertést

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

A MÚJÉG

napenkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végeit vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon : 11-53. ::

Kiadó

olesó bér mellett vendéglő, kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek raktárak, műhelyek hosszabb, vagy rövidebb időre ugyszintén modern berendezésű butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)

Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvizforrások, víz hőfoka 42 C° csuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrássvizzel és uszástanítással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Pósta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vízhatlan ponyvával gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a leg-olesőbb kölcsöndíjak mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindenféle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkittünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarokban és lópokrócokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

Kiadó

a Fekete Sas bérpalota IV. emeletén 2 két szoba és mellék helyiségekből álló lakás lift használattal. Felvilágosítást ad a gondnok (Passage 24. sz. lépcső, telefon: 14-00)

Szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztátalanságot leggyorsabban eltávolít az

acrcról a valódi

LISZKA-VIZ

Beszerezhető

a **CSILLAG** gyógyszertárban

NAGYVÁRAD, ZÖLDFA-UTCA.

Butorozott

egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület emeletén kiadók. Felvilágosítással szolgál a Zöldfa épület emeletén a szoba-kezelőnő. Telefon: 14-00.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégebbi fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart